

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

eique infinitam virtutem, majestatem & gloriam communicat, quo esset caro vivifica, & mundum è potestate Satanz & inferni eriperet, Joh. 6. v. 54. Verbum enim caro factum est, & vidimus gloriam ejus, Joh. 1. v. 14.

Ibi apparuit Deus Mosi, non in procerâ Cedro, aut viridi Lauro, sed in rubo spinis obfuso, qui sine læsione contractari nequit: Sic & Christus in hoc mundo Regnum Crucis habet, qui Regni ejus confors esse vult, spinas non metuat oportet: sed per patientiam currat in propolis sibi certamine, Hebr. 12. v. 1. Pudeat membrum deliciarum sub capite, spinis coronato, inquit Bernhardus.

Ibi dixit Moses: Vadam & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus. Ita & nos hanc vice in aede Domini convenimus, ut mysterium hoc accuratius examinemus. Quomodo concordent, quod heri dictum: Ecce Evangelizo vobis gaudium magnum; hodiè vero concio crucis sequatur, de ingratitude impij mundi, quam trucidando, crucifigendo, flagellando & persequendo in legatis Domini exercet. De qua Servator: Ecce mitto vobis &c.

Nos Instituti nostri memores contemplaturi sumus

I. Triplicem Quærelam.

II. Triplicem Medelam.

III. Triplicem Caurelam.

J. J.

Exegesis.

Heri Angelum de cælo venisse, qui concionem de incarnatione Filii

Dei habuerit, audivimus. In præsentia verò Immanuel noster promittit, se in posterum alios Præcones missurum, & per homines Ecclesiam suam gubernaturum esse; ut ita per nostri similes ad Regnum cælorum edoceremur, quia in hac mortalitate oculi nostri angelicam claritatem ferre nequeunt, propterea ait: Ecce mitto ad vos: quod non modò de præsentia, sed & de præterito & futuro intelligendum est. Verbi enim Præcones ceu Angeli Dei, in hac scala Jacobaz adscendunt & descendunt, Joh. 1. v. ult. Qui Mosen misit, Exod. 3. v. 10. is adhuc mittit fideles operarios in messem suam, Matth. 9. v. ult. & porro idem facturus est, usque ad consummationem sæculi. Ideò enim adscendit super omnes cælos, ut adimpleret omnia, & daret Ecclesiaz suæ Pastores & Doctores, ad præparationem Sanctorum, in opus Ministerii, in ædificationem corporis Christi, Eph. 4. v. 11. 13.

Quærela respicit

I. Prophetarum tribulationem. Non enim fidelis eorum labor agnoscitur, sed potius obtinet illud Poeta:

Ut rem pro cytharâ gaudet habere
Midas,

Qui enim terrena sapiunt, magis amant aurum, quàm Deum, & ejus verbum, hinc ajunt: Manda remanda, manda remanda, Esa. 28. v. 13.

Succedit persecutio, ubi variis tormentis & suppliciis Christi ministri afficiuntur, adeò ut species Martyriorum enumerari nequeant. Crudelissimè enim illi tractari sunt, modò bestiis obiecti, modò palo alligati igne eminus circumfuso rostri, modò suspensi & in aquis suffocati, modò

capite

capite truncati, modò in oleo affati, aliisque nefandis modis perempti sunt. Id Machometes in Oriente, & Anti-Christus in Occidente tanto furore hæcenus factitarunt, ut ubique sanguis eorum, tanquam aqua effusus, Psal. 79. v. 3. nec immeritò meretrix Babylonica describitur, quod ebria sit de Sanguine sanctorum, & de sanguine Martyrum Jesu, Apoc. 17. v. 6.

Anno 1530. Monachus nescio quis, in Comitibus Augustanis dixit: Difficile est, esse Lutheranum, tales enim omnibus momentis coguntur expectare ictum carnificis. Sed num propterea veritas abneganda? Minimè. Potius illud Christi locum habeat: Nolite timere eos, qui occidunt corpus &c. Matth. 10. v. 28. 29. Diabolus antiquum obtinet, & habet jam iram magnam, sciens, quòd modicum tempus habet, Apoc. 12. v. 12. interea nos Deo confidamus, sicut Lutherus, cum à Georgio Saxonie Duce persequeretur dicebat: *Zch werde mich vor keiner Wasferblase zu todt fürchten / ob Gott wil / Esa. 51. v. 12.*

II. *Repudiatam congregationem.* Hanc Christus in eo probat, quòd nos libenter à curvis peccatorum viis abducere, & ad se colligere vult. Et hoc congruit officio Christi Prophetico: idè enim in hunc mundum venit, ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum, Joh. 11. v. 52.

Principiò Deus nos omnes fecerat populum suum, & oves pascuæ ejus, ut cum Angelis una Ecclesia essemus, Psal. 100. v. 3. Verùm infernalis lupus in septa irruerat, & gregem dispererat, ut sicut oves extraverimus, Esa. 53. v. 6. Idè Filius

Dei de cælo descendit, quærere & salvare, quod perierat, Luc. 19. v. 10.

Hoc indies adhuc facit, quando per ministros suos nos vocat: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, ego reficiam vos, Matth. 11. v. 28. Hoc ipso S. Petrus tria millia unâ vice convertit, Act. 2. v. 42.

Idem facit per Sacramenta, Baptismum & Cœnam Domini. In Baptismo ita nos colligit, ut cives Sanctorum & domestici Dei simus, Eph. 2. v. 19. in Cœna verò cum ipso unimur, ut ille in nobis sit, & nos in ipso, Joh. 6. v. 65.

Facit illud per crucem, quâ excitamur, ut nos mutuo alloquamur, dicentes: Venite & revertamur ad Dominum, Hos. 6. v. 1.

Præstat illud per conciones legales, quando per ministros nos affatur: Revertete, aversatiis Israel, Jer. 3. v. 13.

Facit illud denique per varia corporalia & spiritualia beneficia, quæ funiculi amoris sunt, quibus nos ad se trahit, Jer. 31. v. 3. Sed ut Judæi præfractè dixerunt: Nolumus, Jerem. 6. v. 17. sic & nos potius invisimus Ecclesiam malignantium, Psal. 26. v. 5. aut congregationem hypocritarum, Job. 15. v. ult. quàm collectionem Christi, ad quam per verbi Præcones nos vocat: Venite, quia omnia parata sunt, Luc. 14. v. 17.

Sic promptè obsequimur mundo, cum quo spontè concurrimus in eandem luxuriæ dissolutionem, 1. Petr. 4. v. 4. Verùm Deus invitos nos trahere cogitur, nemo ferè est, cui religio curæ sit: Viæ Sion lugent, Thren. 1. v. 4. & plurimi deserunt collectionem fidelium, Hebr. 10. v. 25.

z z z

Verùm

Verum hoc grave peccatum est, quo Deus moverur, ut ejusmodi præfractos peccatores ad gladium congreget, Ezech. 21. v. 12. & rapiat eos, quasi oves ad macrandum, Jer. 12. v. 3. aut aliis malis cumulat eos, ut nesciant, quid agere debeant, sicut Rex Josaphat, 2. Chron. 20. v. 12.

Quò hoc Christiani devitent, libenter compareant, quando eos Christus per verbum & Sacramenta colligere vult, aliàs spernunt consilium Dei adversus seipfos, Luc. 7. v. 30. nec gustabunt cœnam ejus, Luc. 14. v. 24.

Qui verò promtè se colligi sinunt, illi non modò gratiæ donis fruuntur, quæ Christus in Ecclesia distribui curat: sed & eosdem aliquando in pace congregabit ad patres suos, & die novissimo per Angelos, ad vitam æternam, Matth. 13. v. 41.

III. *Sanguinis innocui participationem.* De quo Christus: Ecce ego mitto ad vos Prophetas &c.

Quis hic Zacharias Barachæ filius fuerit, & quâ ex causâ Christus ejus mentionem faciat, alibi indicatum est. Jam abominationem cœdium perpendamus, quæ in Christianis patrantur. Sicut enim hic Servator ait, ille, qui sanguinem innocuum profudit, hoc ipso reus fit, justî sanguinis, qui à principio mundi effusus est: ille semper à primo ad ultimum vindictam sui postulat, vide Genes. 4. v. 10. Apoc. 6. v. 20.

Hæc sanè magna moles est, quâ hostes veritatis urgentur, quod non modò ubique terrarum homines sunt, qui vindictam Domini implorant, Psal. 94. v. 1. sed suprâ se habent animas occisorum, & infrâ se

pulverem & cinerem, qui similiter non desistunt ingemere, dum Deus sanguinem innocentem vindicet. Fideles enim Christi consortes inter se consentiunt, & qui unum offendit, omnes offendit, ideoque velut membra unius corporis, 1. Cor. 12. v. 27. die extremo conjunctim stabunt, contra eos, qui angustia verunt se, Sap. 5. v. 1.

Quilibet itaque cui animæ salutis curæ est, innocui sanguinis profusionem caveat, est enim peccatum atrocissimum,

1. *Ratione prohibentis.* Qui non est Rex terrenus, sed Rex Regum, & Dominus Dominantium, qui nos creavit, redemit, & sanctificavit. Non enim absoluti nos Domini sumus corporis nostri, & membrorum ejus, sed Dominus jus sibi reservavit, ideoque in ejus honorem adhibeamus oportet. Quod si voluntatem ejus facere nolumus per obedientiam: ille eandem efficiet per pœnam, potest enim & corpus & animam perdere in gehennam, Matth. 10. v. 28.

2. *Ratione efficientis.* Hic primò rationalis homo est, qui igitur in ejusmodi crudelitatem degeneret, ut alium hominem trucidet?

Sævis inter se convenit utris.

Deus est $\phi\lambda\delta\phi\omega\chi$, Sap. 11. v. 26. qui igitur non amorem vitæ, sed cœdis potius habet, ille hoc ipse demonstrat, quod plauè è Filio Dei, in servum Diaboli degeneravit, Sap. 2. v. ult.

Deindè fortè Christianus, qui per baptismum Christo initiatus est. Cur igitur aded longè à Domino & Magistro suo abscedit?

Christus est lignum vitæ, Apoc. 22. v. 2. Dux vitæ, Act. 3. v. 14. imò vita ipsa, Joh. 14. v. 6.

14. v. 6.

14. v. 6. qui igitur minas & cœdes spirat, ut Saulus, Act. 9. v. 1. ille non partem habet cum Christo, sed ad hostes Christi pertinet. Homicida verò non habet vitam æternam in seipso manentem, 1. Johan. 3. v. 15.

3. *Ratione impellentis.* Hic nemo alius est, quam Diabolus, qui homicida est ab initio, Joh. 8. v. 44. cujus organa omnes illi sunt, qui à Diabolo captivi tenentur ad ipsius voluntatem, per cœdes & homicidia, 2. Tim. 2. v. ult. idèd sunt ex parte illius, Sap. 2. v. ult. manebuntque ejus in æternum, Apoc. 21. v. 8.

4. *Ratione objecti recipientis.* Quod est homo ratione præditus, ad imaginem Dei conditus: qui verò imaginem Dei devastat, non impunè feret, sanguinis ejus vicissim effunderetur per hominem, Gen. 9. v. 6. Deindè & servus & minister Dei est, quem Paulus judicare, nedum occidere prohibet, Rom. 14. v. 4. Exod. 20. v. 13.

Accedunt quandoque singulares quædam circumstantiæ: si occisus homo pius fuit, homicida templum Dei in illo violavit, ideoque rursus disperdetur à Deo, 1. Cor. 3. v. 17. sin impius homo, hoc ipso homicida ei tempus penitentiæ præcipuit, adeoque peccatorum reatum ejus incurrit, quæ ita eum angustiant, ut aliquando clamaturus sit: Montes cadite super nos, Apoc. 6. v. 16.

5. *Ratione consequentis.* Nihil enim aliud sequitur, quàm Dei ira & indignatio & pœna temporalis ac æterna. Hinc Salomo: Homo, qui violenter egerit in sanguine animæ, etiamsi ad inferos usque fugeret, non sustentabunt eum, Prov. 28. v. 17. Et Christus ait: Qui acceperit gla-

dium, gladio peribit, Matth. 26. v. 32. Et licet Magistratus quandoque ex negligentia munus suum non obeat, tamen Deus vindex erit, quod si non fit in hoc mundo, fiet in altero, Apoc. 21. v. 8.

Videte Dilecti! tam grande peccatum est, si quis innocentem sanguinem effundat, & ejus reatum incurrat. Quilibet igitur caveat sibi, ne hoc crimine se collutulet. Stet enim firmiter: Manifesta sunt opera carnis, quæ qui faciunt, Regnum Dei non hæreditabunt, Gal. 5. v. 21.

De Secundo.

SEquitur *Medela*, quæ fluit
I. *Ex gratia divina oblatione.* Propterea dicit Servator: Ecce, ego mitto ad vos, Prophetas, & Sapientes & Scribas. Quamobrem? ut congregem vos, sicut gallina congregat pullos suos sub alas.

Hæc impromerita Dei gratia est, quam nunquam ab eo petivimus, & tamen adeò clemens est, ut legatos suos ad nos mittat, qui nos obsecrant, ut ei reconcilemur, 2. Cor. 5. v. 20. Per hæc viscera misericordiæ suæ, nos visitavit oriens ab alto, Luc. 1. v. 79.

Miramur meritò mansuetudinem Davidis, quæ Saulem persecutus est, in spelunca, dum occasionem nactus noluit ipsi manus violentas inferre: sed tantum oram chlamydis præscidit, ut hæc mansuetudine suâ eum sibi reconciliaret, 1. Sam. 24. v. 46.

Ah Dilecti! quàm facilè nos Deus in aquis suffocare posset, ut primum mundum, Gen. 7. v. 22. aut igne & sulphure delere, ut Sodomam & Gomoitham, Gen. 29. v. 24. aut terræ mandare, ut nos